

PROPOZYCJE ZADAŃ TESTOWYCH

Propozycja oceny wyników testu

Ocena	Procent uzyskanych punktów
niedostateczna	0–32%
dopuszczająca	33–50%
dostateczna	51–67%
dobra	68–86%
bardzo dobra	87–99%
celująca	100%

Test 0. – Wprowadzenie

Propozycja semestralnego rozkładu materiału. Część I. – lekcja 7 (10)

Zadanie 1. (0–10)

W odpowiednie miejsca wpisz przykłady źródeł pisanych zaliczanych do wymienionych poniżej typów.

ŹRÓDŁA PISANE	
ŹRÓDŁA NARRACYJNE	DOKUMENTY I AKTA
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 2. (0–5)

Wskaż, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe.

1. Źródła ikonograficzne zaliczane są do źródeł materialnych.
2. Źródła ikonograficzne to np. budowle, malowidła, rysunki, rzeźby.
3. Wyłącznie język utrwalony na piśmie jest źródłem historycznym.
4. Krajobraz naturalny jest źródłem historycznym wykorzystywanym przez mediewistów.
5. Mediewista może wykorzystywać wyniki badań etnografów.

Zdanie	prawdziwe	fałszywe
1		
2		
3		
4		
5		

Zadanie 3. (0–2)

I. W roku, który najczęściej uznaje się za symboliczną datę początku średniowiecza, doszło do:

- A. klęski legionów rzymskich w bitwie z Wizygotami
- B. śmierci cesarza Teodozjusza Wielkiego
- C. obalenia Romulusa, ostatniego cesarza rzymskiego na Zachodzie

A	B	C

II. W roku, który najczęściej uznaje się za symboliczną datę końca średniowiecza, doszło do:

- A. wynaleźnienia ruchomej czcionki drukarskiej przez Jana Gutenberga
- B. zdobycia Konstantynopola przez Turków
- C. odkrycia Ameryki przez Krzysztofa Kolumba
- D. wystąpienia Marcina Lutra

A	B	C	D

Zadanie 4. (0–13)

Przyporządkuj nazwie okresu jego zakres chronologiczny i charakterystykę (poprawna jest nie tylko jedna odpowiedź).

- Zakres chronologiczny:
- I. ok. V do X w.
 - II. od przełomu X i XI w. do końca XIII w.
 - III. XIV i XV w.
 - IV. dla Europy Środkowo-Wschodniej – do schyłku XII w.

Charakterystyka:

A. kryzys gospodarczy, wojny, B. kształtowanie się cech epoki, C. pełne uformowanie się cech epoki, D. zmiany organizacji gospodarki i państwa, E. rozciągnięcie się cywilizacji średniowiecznej na Europę Środkowo-Wschodnią i Północną, F. negatywne zjawiska okresu nie dotknęły Europy Środkowej, G. zmniejszenie się dystansu cywilizacyjnego dzielącego kraje Europy Środkowej od krajów Zachodu.

Okres	Zakres chronologiczny	Charakterystyka
1. schyłek średniowiecza		
2. rozkwit średniowiecza		
3. wczesne średniowiecze		

Zadanie 5. (0–6)

Zaznacz nazwy, których używa się na określenie organizacji kościelnej na Wschodzie (wpisz literę „x”) i na Zachodzie (wpisz literę „y”).

1. Kościół grecki	
2. Kościół katolicki	
3. Kościół łaciński	
4. Kościół ortodoksyjny	
5. Kościół prawosławny	
6. Kościół rzymski	

Zadanie 6. (0–6)

W wolne pola tabeli wpisz informacje, których brakuje w poniższych zdaniach:

Pierwszym władcą Królestwa Franków pochodzącym z dynastii Karolingów był [A], który w 751 r. dokonał detronizacji dynastii Merowingów. Władca ten, po pokonaniu Longobardów, utworzył w środkowej Italii [B], które przekazał papieżowi. Jego syn [C] koronował się w roku 800 na [D]. Dokonał licznych podbojów, a także przeprowadził istotne reformy w państwie. Teren swego państwa podzielił na [E], a na terenach pogranicznych utworzył [F].

A	
B	
C	
D	
E	
F	

Zadanie 7. (0–19)

Państwom przyporządkuj dynastie, które panowały w nich do końca XV w. Pamiętaj, że niektóre z wymienionych rodów sprawowały władzę w więcej niż jednym państwie.

A. Andegawenowie	B. Arpadowie	C. dynastia normańska	
D. Hohenstaufowie	E. Jagiellonowie	F. Kapetyngowie	
G. Luksemburgowie	H. Piastowie	I. Plantageneci	
J. Przemyslidzi	K. Rurykowicze	L. Tudorowie	Ł. Walezjusze

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł
1. Anglia													
2. Czechy													
3. Francja													
4. Niemcy													
5. Polska													
6. Ruś													
7. Węgry													

Zadanie 8. (0–4)

Wskaż, które państwa Europy Środkowo-Wschodniej przyjęły chrzest z Bizancjum, a które z Rzymu.

- A. Czechy B. Polska C. Ruś D. Węgry

	A	B	C	D
1. z Bizancjum				
2. z Rzymu				

Zadanie 9. (0–6)

Ułóż wydarzenia w porządku chronologicznym. W wolne pola tabeli wpisz odpowiednie cyfry.

	przyjęcie chrztu przez Mieszka I
	przyjęcie chrztu przez Włodzimierza Wielkiego
	koronacja cesarska Ottona I
	walka Henryka IV z Grzegorzem VII
	upadek Państwa Wielkomorawskiego
	początek rozbicia dzielnicowego w Polsce

Zadanie 10. (0–3)

Wskaż zakony rycerskie, które powstały w Ziemi Świętej.

1. joannitów	
2. Kawalerów Mieczowych	
3. Krzyżaków	
4. templariuszy	

Zadanie 11. (0–5)

Królami Polski byli:

1. Mieszko I	2. Bolesław Chrobry	3. Mieszko II	
4. Bolesław Śmiały	5. Bolesław Krzywousty	6. Mieszko III Stary	
7. Leszek Biały	8. Przemysł II	9. Wacław II	

Zadanie 12. (0–6)

Połącz postać z informacją o niej.

1. Bolesław Krzywousty	2. Bolesław Śmiały	3. Henryk Brodaty
4. Kazimierz Sprawiedliwy	5. Konrad Mazowiecki	6. Władysław Wygnaniec

- A. był księciem śląskim, który podjął próbę zjednoczenia Polski
- B. pierwszy senior
- C. król Polski, popadł w konflikt z biskupem krakowskim i musiał uciekać z kraju
- D. podzielili państwo polskie między swych synów, co rozpoczęło okres rozbicia dzielnicowego
- E. sprowadził Krzyżaków do Polski
- F. objęcie przez niego tronu krakowskiego było równoznaczne z obaleniem zasady senioratu
- G. książę, który wprowadził do obiegu tzw. brakteaty guziczkowe

	A	B	C	D	E	F	G
1							
2							
3							
4							
5							
6							

Zadanie 13. (0–4)

Zaznacz wydarzenia, które miały miejsce w schyłkowym okresie średniowiecza.

A. podbój Rusi przez Mongołów	B. schizma wschodnia
C. sobór w Konstancji	D. tzw. czarna śmierć
E. walka cesarstwa z papieżem o inwestyturę	
F. wielka schizma zachodnia	G. wojna stuletnia

A	B	C	D	E	F	G

Zadanie 14. (0–5)

Wskaż, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe. Podaj poprawną wersję zdań zawierających błąd.

- Karol IV Luksemburski ogłosił w 1356 r. *Złotą Bullę*, w której ustanowił nowy sposób wyboru króla Niemiec.
- Zgodnie ze *Złotą Bullą* prawo wyboru króla Niemiec miało siedmiu elektorów – jednym z nich był król Czech.
- Cesarzem mógł zostać król Niemiec, Francji, Anglii lub Hiszpanii w zależności od woli pozostałych monarchów europejskich.
- W roku 1453 Turcy seldżuccy zdobyli Konstantynopol.
- Bunt zwolenników nauki Jana Husa – husytów – przeciwko rządowi Zygmunta Luksemburskiego rozpoczął się po śmierci samego Husa.

Zdanie	Jest prawdziwe	Jest fałszywe	Wersja poprawna
1			
2			
3			
4			
5			

Zadanie 15. (0–4)

W wolne pola tabeli wpisz informacje, których brakuje w poniższych zdaniach:

W XIII i XIV w. jedynym państwem w Europie, którego władcy byli poganami, było Księstwo [A]. Państwo to w XIV w. opanowało wielkie obszary [B] aż po Kijów. W tym samym czasie ekspansję na [C] prowadził również król polski Kazimierz Wielki, któremu udało się w latach 1340–1366 opanować [D].

A	
B	
C	
D	

Test 0. – Klucz (maksymalnie 98 pkt.)

Zadanie 1. (0–10): ŹRÓDŁA NARRACYJNE – roczniki, nekrologi, kroniki, gesta, autobiografie, żywoty świętych, dzieła naukowe, literatura piękna, DOKUMENTY i AKTA – rejestry (dóbr, powinności chłopskich), zbiory praw. **Zadanie 2. (0–5):** zdania prawdziwe – 1, 4, 5; zdania fałszywe – 2, 3. **Zadanie 3. (0–2):** I – C, II – C. **Zadanie 4. (0–13):** 1 – III, A, D, F, G; 2 – II, C, D; 3 – I, IV, B, D, E. **Zadanie 5. (0–6):** 1 – x, 2 – y, 3 – y, 4 – x, 5 – x, 6 – y. **Zadanie 6. (0–6):** A – Pepin Krótki, B – Państwo Kościelne, C – Karol Wielki, D – cesarza, E – hrabstwa, F – marchie. **Zadanie 7. (0–19):** 1 – C, I, L; 2 – E, G, J; 3 – F, Ł; 4 – D, G; 5 – A, E, H, J; 6 – K; 7 – A, B, E, G. **Zadanie 8. (0–4):** 1 – C, 2 – A, B, D. **Zadanie 9. (0–6):** 3, 4, 2, 5, 1, 6. **Zadanie 10. (0–3):** 1, 3, 4. **Zadanie 11. (0–5):** 2, 3, 4, 8, 9. **Zadanie 12. (0–6):** 1 – D, 2 – C, 3 – A, 4 – F, 5 – E, 6 – B. **Zadanie 13. (0–4):** C, D, F, G. **Zadanie 14. (0–5)** [uczeń otrzymuje punkt za wskazanie zdania prawdziwego oraz punkt za wskazanie zdania fałszywego i podanie wersji poprawnej]: 1 – prawdziwe, 2 – prawdziwe, 3 – fałszywe; *król Niemiec wybrany przez elektorów*, 4 – fałszywe; *Turcy osmańscy*, 5 – prawdziwe. **Zadanie 15. (0–4):** A – Litewskie, B – Rusi, C – Ruś, D – Ruś Halicką.

Test I. – Człowiek i gospodarka

Propozycja semestralnego rozkładu materiału. Część I. – lekcja 10 (14)

Zadanie 1. (0–6)

Przeczytaj poniższy tekst, a następnie wskaż, które zdania są w nim prawdziwe, a które fałszywe. Podaj poprawną wersję zdań zawierających błąd.

Zjawiska demograficzne zachodzące w średniowieczu są obecnie trudne do ustalenia. Jest tak, ponieważ nie dysponujemy wystarczającą liczbą źródeł. Żadne spisy ludności sporządzane w średniowieczu nie zachowały się do naszych czasów. Generalnie wszystkie dane dotyczące liczby i rozmieszczenia ludności oraz gęstości zaludnienia w średniowieczu są szacunkowe. O wysokości przyrostu naturalnego decydowała liczba urodzin. Największy przyrost ludności Europy nastąpił w drugiej połowie XIV w.

Zdanie	Jest prawdziwe	Jest fałszywe	Wersja poprawna
1			
2			
3			
4			
5			

Zadanie 2. (0–7)

Uzupełnij informacje brakujące w zdaniach. Odpowiedzi wpisz w wolne pola tabeli.

W okresie średniowiecza największą migracją związaną z przemieszczaniem się ludności pomiędzy państwami była tzw. [A]. Migracja ta trwała od XII do XIV, a nawet XV w. W tym czasie znacząca liczba chłopów i mieszczan z państw Zachodu, przede wszystkim z [B] i [C], osiedliła się w krajach Europy Środkowej i Wschodniej, w: [D], [E], [F] i na [G].

A	
B	
C	
D	
E	
F	
G	

Zadanie 3. (0–4)

Wyjaśnij następujące terminy:

włość –

 tzw. rezerwa pańska –

 łan ziemi –

 renta feudalna –

Zadanie 4. (0–6)

Podaj terminy, których wyjaśnienia zamieszczono poniżej. Odpowiedzi wpisz w wolne pola tabeli.

- A. gospodarka, w której za towary płaci się pieniędzmi
 B. organizowanie produkcji przez kupców polegające na zakupie przez nich surowców, odbieraniu wyrobów od producentów i rozprowadzaniu towarów
 C. przywileje nadawane wsiom przez panów i ujednolicające status prawny chłopów
 D. stowarzyszenie kupców
 E. stowarzyszenie rzemieślników wykonujących podobne zajęcia w jednym mieście
 F. zależność chłopów od panów

A	
B	
C	
D	
E	
F	

Zadanie 5. (0–7)

Wskaż nazwy monet srebrnych i złotych bitych w średniowieczu oraz nazwę jednostki wagi.

- A. cekin B. denar
 C. dukat D. ecu
 E. funt F. floren G. grosz

	A	B	C	D	E	F	G
1. monety srebrne							
2. monety złote							
3. jednostka wagi							

Zadanie 6. (0–3)

Wskaż, które formy uzyskiwania dochodów były w średniowieczu akceptowane przez Kościół, a które zdecydowanie potępiane.

- A. praca na roli
 B. praca rzemieślników
 C. trudnienie się handlem
 D. trudnienie się lichwą

1. forma (-y) akceptowana (-e) przez Kościół			
A	B	C	D

1. forma (-y) potępiana (-e) przez Kościół			
A	B	C	D

Zadanie 7. (0–1)

W wolne pole tabeli wpisz informację, której brakuje w następującym zdaniu:

Nazwy miejscowości, takie jak Bednary, Kowale, Strzelce, Bobrowniki, pozostały po tzw. [A] istniejącej w Polsce wczesnopiastowskiej.

A	
---	--

Test I. – Klucz (maksymalnie 34 pkt.)

Zadanie 1. (0–6): 1 – prawdziwe, 2 – prawdziwe, 3 – fałszywe; np. *W średniowieczu nie sporządzano spisów ludności*, 4 – prawdziwe, 5 – fałszywe; np. *O liczbie ludności i gęstości zaludnienia decydował przyrost naturalny i migracje*, 6 – fałszywe; np. *W połowie XIV w. nastąpił gwałtowny spadek liczby ludności Europy*. **Zadanie 2. (0–7):** A – kolonizacja niemiecka, B – Niemiec (Flandrii), C – Flandrii (Niemiec), D – Czechach (Polsce, państwie krzyżackim), E – Polsce (Czechach, państwie krzyżackim), F – państwie krzyżackim (Czechach, Polsce), G – Węgrzech. **Zadanie 3. (0–4):** włość – np. *podstawowa jednostka gospodarki wczesnośredniowiecznej*; tzw. rezerwa pańska – np. *część pól należąca do włości i pozostawiona przez pana na jego użytek i utrzymanie*; łan ziemi – np. *jednostka miary obszaru pola, obszar użytkowany przez jedną rodzinę chłopską*; renta feudalna – np. *danina, jaką chłopci świadczyli na rzecz pana za użytkowanie ziemi, mogła być świadczona w naturze lub w formie pracy na ziemi pańskiej*. **Zadanie 4. (0–6):** A – gospodarka towarowo-pieniężna, B – system nakładczy, C – tzw. wolności, D – gildia, E – cech, F – poddaństwo. **Zadanie 5. (0–7):** 1 – B, G; 2 – A, C, D, F; 3 – E. **Zadanie 6. (0–3):** 1 – A, B; 2 – D. **Zadanie 7 (0–1):** A – organizacji służebnej.

Test II. – Człowiek i społeczeństwo

Propozycja semestralnego rozkładu materiału. Część I. – lekcja 13 (18)

Zadanie 1. (0–2)

Wyjaśnij krótko (najwyżej w trzech zdaniach), dlaczego w krajach europejskiego kręgu cywilizacyjnego już we wczesnym średniowieczu doszło do rozpadu rodów. W wypowiedzi użyj terminu „mała rodzina”.

.....

Zadanie 2. (0–5)

Wskaż, które z poniższych terminów oznaczają związki terytorialne:

A. miasto B. parafia C. opole D. ród rycerski E. wieś

A	B	C	D	E

Podaj nazwę związku terytorialnego, który był typowy dla ziem polskich we wczesnym średniowieczu.

1	
---	--

Zadanie 3. (0–3)

Wskaż określenia pasujące do opisu społeczeństwa średniowiecznej Europy.

1. egalitaryzm	
2. korporacjonizm	
3. nierówność prawna ludzi	
4. poczucie hierarchii	
5. równość ludzi wobec prawa	

Zadanie 4. (0–3)

Podaj dwa synonimy słowa „feudum” i jeden synonim słowa „wasal”.

	Synonim (1)	Synonim (2)
feudum		
wasal		

Zadanie 5. (0–5)

Wskaż, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe.

1. Walkę o prawo do samorządu i o wolność osobistą dla mieszczan nazywamy ruchem komunalnym.
2. Drabinę feudalną tworzyli wyłącznie możni świeccy.
3. Duchowni mieli odrębne prawa, sądownictwo, organizację i hierarchię.
4. Nadaniom ziemskim dla możnych towarzyszyły immunitety, czyli przywileje, w których władcy potwierdzali swe prawa do sądenia poddanych zamieszkujących te ziemie oraz do pobierania od nich danin.
5. Celibat obowiązywał wszystkich duchownych przez cały okres średniowiecza.

Zdanie	prawdziwe	fałszywe
1		
2		
3		
4		
5		

Zadanie 6. (0–3)

Przeczytaj fragment tekstu źródłowego:

(...) Jeśli zaś ktoś obcy przybędzie do rzeczonoego miasta, by w nim zamieszkać, i w nim przez rok i dzień będzie pozostawał, tak że o stan poddaństwa nie byłby nigdy oskarżony, nie udowodniono by mu go lub sam do niego nie przyznałby się, niechaj cieszy się wspólną wolnością innych mieszczan (...).

(Fragment dokumentu wystawionego przez cesarza Fryderyka II w 1219 r., cyt. za M. Tymowski, *Człowiek i historia. Część 2. Czasy średniowiecza*, WSiP, Warszawa 2002, s. 93.)

Na podstawie przytoczonego tekstu oraz wiedzy pozaźródłowej wyjaśnij znaczenie słów: „powie-trze miejskie czyni wolnym”. Odpowiedź zamknij najwyżej w trzech zdaniach.

.....

Zadanie 7. (0–5)

Terminowi przyporządkuj jego wyjaśnienie.

1. komuna
2. korporacja
3. stan
4. suzeren
5. tzw. wolności

	A	B	C	D	E	F	G
1							
2							
3							
4							
5							

A. najwyższy senior
B. osoba zarządzająca klasztorem
C. rozstrzygnięcia prawne ujednolicające sytuację prawną chłopów
D. walka o prawo samorządu dla mieszkańców wsi
E. wielka grupa społeczna posiadająca odrębne prawa i pełniąca odrębne od innych grup funkcje w społeczeństwie
F. wspólnota miejska
G. związek posiadający charakter prawny, łączący ludzi wykonujących podobne zajęcia

Zadanie 7. (0–5): 1 – F, 2 – G, 3 – E, 4 – A, 5 – C. **Zadanie 8. (0–4):** A – *zasadą indygenatu*, B – *pospolitými*, C – *taciński*, D – *christianitas*. **Zadanie 9. (0–6):** 1 – B, F; 2 – C, D; 3 – A, E. **Zadanie 10. (0–17)** [po punkcie za użycie każdej z podanych informacji i po punkcie za podanie narodowości]: *Polacy, Niemcy, Żydzi, Rusini, Tatarzy, Ormianie*.

Test III. – Człowiek i władza

Propozycja semestralnego rozkładu materiału. Część I. – lekcja 17 (25)

Zadanie 1. (0–2)

Wyjaśnij termin „poddany” w odniesieniu do mieszkańców państw europejskich w średniowieczu. W wyjaśnieniu zawrzyj dwie informacje.

.....

Zadanie 2. (0–1)

Przeczytaj fragment tekstu:

(...) do dawnych nadań, czyli wolności, dla Kościoła płockiego pobożnie przez nas i naszych poprzedników przekazanych, pragniemy dodać jeszcze tę specjalną wolność, mianowicie, aby gród Pułtusk nie był zobowiązany do świadczenia nam jakichkolwiek danin. (...)

(Fragment dokumentu wystawionego w 1240 r. przez księcia Bolesława Mazowieckiego, cyt. za: M. Tymowski, *Człowiek i historia*. Część 2. *Czasy średniowiecza*, WSiP, Warszawa 2002, s. 112.)

Podaj synonim słowa „wolność” w takim rozumieniu, w jakim zostało ono użyte w tekście (nie chodzi tu o „nadanie”).

wolność

Zadanie 3. (0–4)

Postaci przyporządkuj pogląd na temat państwa i władzy.

- A. Bóg dał ludziom państwo z powodu ich ułomnej natury, dlatego zadaniem państwa jest karanie grzeszników i utrzymywanie ładu.
- B. Organiczna teoria państwa – państwo jest jak ludzkie ciało: głową jest monarcha, oczami i uszami sędziowie i urzędnicy, rękami armia, żołądkiem skarb, nogami ludność pracująca.
- C. Państwo jest skutkiem swego rodzaju umowy, którą zawierają ludzie między sobą; konieczność zawarcia tej umowy wynika ze społecznej natury ludzi, więc umowa może dotyczyć sposobu sprawowania władzy, nie zaś samego jej istnienia.
- D. Władza może być sprawowana zgodnie z przykazaniami boskimi tylko dzięki wskazaniam Kościoła.

	A	B	C	D
1. Alkuin				
2. św. Augustyn				
3. papież Grzegorz VII				
4. Jan z Salisburys				
5. św. Tomasz z Akwinu				

Zadanie 4. (0–6)

Przyporządkuj nazwę reprezentacji stanowej państwu, w którym funkcjonowała.

- A. Anglia
- B. Aragonia
- C. Francja
- D. Kastylia
- E. Litwa
- F. Polska

	A	B	C	D	E	F
1. kortezy						
2. parlament						
3. sejm						
4. Stany Generalne						

Zadanie 5. (0–6)

Ułóż wydarzenia w porządku chronologicznym. W wolne pola tabeli wpisz odpowiednie cyfry.

	konkordat w Wormacji
	koronacja cesarska Karola Wielkiego
	koronacja cesarska Ottona I
	koronacja królewska Bolesława Chrobrego
	podział ziem karolińskich w Verdun
	powstanie Państwa Kościelnego

Zadanie 6. (0–4)

Postaciom oznaczonym cyframi przyporządkuj osobę (-y), którą (-e) mogły one spotkać (lub spotkały) wśród tych oznaczonych literami.

1. Filip IV Piękny	A. Bolesław Chrobry
2. Henryk IV	B. Bolesław Śmiały
3. Otton III	C. Bonifacy VIII
	D. Grzegorz VII

	A	B	C	D
1				
2				
3				

Zadanie 7. (0–20)

Ustrojom politycznym monarchii średniowiecznych przyporządkuj informacje o nich.

A. <i>Corona Regni</i>	I. państwowa biurokracja
B. feudalna decentralizacja	J. przejście znacznej części uprawnień władcy na wasali
C. identyfikacja państwa z osobą monarchy	K. podział księstw na dzielnice rządzone przez członków jednej dynastii
D. istnienie wielkich grup społecznych o odrębnych prawach	L. <i>regnum</i>
E. konieczność przestrzegania prawa przez władzę	M. <i>res publica</i>
F. królestwo własnością panującego i dynastii	N. rozbitcie dzielnicowe
G. możliwość podziału państwa między synów zmarłego monarchy	O. silna władza monarsza
H. państwo odrębne od osoby monarchy i niepodzielne terytorialnie	P. zgromadzenia i reprezentacje stanowe

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
1. ustrój patrymonialny																
2. rozdrobnienie feudalne																
3. ustrój monarchii stanowej																

Zadanie 8. (0–20)

Wykorzystując wszystkie zamieszczone poniżej dane, przedstaw w punktach najważniejsze wydarzenia z dziejów Rusi w średniowieczu. Liczba punktów może być dowolna.

wielki książę moskiewski Iwan III Srogi	Kijów
król Polski Kazimierz Wielki	Moskwa
Cerkiew moskiewska	Smoleńsk
rozbitcie dzielnicowe	Królestwo Polskie
schizma wschodnia	Republika Nowogrodzka
teoria trzeciego Rzymu	Wielkie Księstwo Litewskie
zdobycie Konstantynopola przez Turków	1054
Mongołowie	1237–1240
Ruś Czerwona (Halicka)	1480
Ruś Zaleska	XIV w.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–6)

Uzupełnij informacje brakujące w zdaniach. Odpowiedzi wpisz w wolne miejsca tabeli.

Na ziemiach polskich państwo powstało w połowie X w. Sposób sprawowania w nim rządów nazywamy ustrojem prawa [A]. W tym czasie najwyższym urzędnikiem dworskim był [B], w terenie zaś władzę książęcą reprezentowali [C]. Ustrój monarchii wczesnopiastowskiej odpowiadał, istniejącemu na Zachodzie od V do IX w., ustrojowi [D]. W XII i XIII w. w Polsce, podobnie jak na Zachodzie, doszło do [E] władzy. Nastąpił wówczas podział państwa na mniejsze księstwa. Okres ten nazywamy okresem [F].

A	
B	
C	
D	
E	
F	

Zadanie 10. (0–4)

Wskaż władców, którzy nadali przywileje stanowi rycerskiemu.

1. Kazimierz Wielki	
2. Ludwik Węgierski	
3. Jadwiga	
4. Władysław Jagiełło	
5. Władysław Warneńczyk	
6. Kazimierz Jagiellończyk	
7. Jan Olbracht	

Zadanie 11. (0–13)

Zapoznaj się z tabelą.

	Rok	Miejsce nadania przywileju	Treść przywileju
A.	1355	Buda	król zobowiązywał się, że nie będzie pobierał nadzwyczajnych podatków ani korzystał ze stacji (...) w dworach rycerskich podczas swych podróży po kraju
B.	1374	Koszyce	rycerstwo zostało zwolnione ze wszystkich podatków, z wyjątkiem poradnego, wynoszącego 2 grosze od łanu ziemi chłopskiej
C.	1388	Piotrków	król zatwierdził wszystkie wcześniejsze prawa i przywileje, ponadto zagwarantował, że wykupi z niewoli rycerzy, jeśli dostali się do niej w czasie wyprawy wojennej poza granice kraju

	Rok	Miejsce nadania przywileju	Treść przywileju
D.	1422	Czerwińsk	król gwarantował rycerstwu nietykalność majątkową (konfiskata majątku mogła nastąpić tylko na mocy wyroku sądowego); król mógł bić monetę tylko za zgodą rady królewskiej
E.	1423	Warta	król dawał rycerzom prawo do usunięcia ze wsi sołtysa uznanego za nieużytecznego (...)
F.	1430 1433	Jedlnia, Kraków	król gwarantował rycerstwu nietykalność osobistą – uwięzienie rycerza mogło nastąpić tylko na mocy wyroku sądowego (...)
G.	1454	Nieszawa	król zobowiązał się zwoływać rycerstwo na wojnę i stanowić nowe prawa tylko za zgodą sejmików ziemskich
H.	1496	Piotrków	król zwalniał rycerstwo z ceł na towary wywożone za granicę, a pochodzące z własnych dóbr rycerstwa; wprowadzał ograniczenie możliwości opuszczania wsi przez chłopów; dawał wojewodom (a więc reprezentantom stanu rycerskiego) prawo do ustalania cen maksymalnych na towary w miastach (tzw. taksy wojewodzińskie)

(Tabela *Najważniejsze przywileje rycerskie XIV–XV w.* w: M. Tymowski, *Człowiek i historia. Część 2. Czasy średniowiecza*, WSiP, Warszawa 2002, s. 140.)

I. (0–10)

Na podstawie informacji zawartych w tabeli wskaż przywileje dotyczące kwestii politycznych (**P**), gospodarczych (**G**), społecznych (**S**). Zwróć uwagę, że niektóre przywileje zawierały postanowienia odnoszące się do różnych dziedzin życia.

	A	B	C	D	E	F	G	H
P								
G								
S								

II. (0–3)

Na podstawie informacji zawartych w tabeli scharakteryzuj w trzech punktach sytuację chłopów żyjących w Królestwie Polskim u schyłku XV w.

-
-
-

Zadanie 12. (0–11)

I. (0–8)

Podane informacje połącz w grupy tak, by każda dotyczyła jednej z trzech wymienionych dat.

- Jagiello najwyższym księciem Litwy
- małżeństwo Jadwigi i Jagiełły
- nadanie bojarom litewskim wyznania katolickiego przywilejów podobnych do tych, które posiadało rycerstwo polskie
- przyjęcie przez polskie rody rycerskie do swych herbów litewskich katolickich rodów rycerskich
- potwierdzenie odrębności Wielkiego Księstwa Litewskiego
- Witold dożywotnio wielkim księciem Litwy
- wprowadzenie w Wielkim Księstwie Litewskim urzędów wzorowanych na polskich
- zamiar włączenia Wielkiego Księstwa Litewskiego do Królestwa Polskiego

	A	B	C	D	E	F	G	H
1. 1385 r.								
2. 1401 r.								
3. 1413 r.								

II. (0–3)

Uzupełnij informacje brakujące w zdaniach. Odpowiedzi wpisz w wolne miejsca tabeli.

W roku 1385 została zawarta unia w [X].

W roku 1401 została zawarta unia [Y].

W roku 1413 została zawarta unia w [Z].

X	
Y	
Z	

Test III. – Klucz (maksymalnie 97 pkt.)

Zadanie 1. (0–2): 1 – brak pełnych praw politycznych, 2 – obowiązki wobec władcy lub zależność od władcy. **Zadanie 2. (0–1):** przywilej lub prawo. **Zadanie 3. (0–4):** 2 – A, 3 – D, 4 – B, 5 – C. **Zadanie 4. (0–6):** 1 – B, D; 2 – A; 3 – E, F; 4 – C. **Zadanie 5. (0–6):** 6, 2, 4, 5, 3, 1. **Zadanie 6. (0–4):** 1 – C; 2 – B, D; 3 – A. **Zadanie 7. (0–20):** 1 – C, F, G, L, O; 2 – B, E, J, K, L, M, N; 3 – A, D, E, H, I, L, O, P. **Zadanie 8. (0–20)** [po punkcie za użycie każdej informacji]: np.: 1. W roku 1054 na skutek schizmy wschodniej Kościoła Rusi zerwał kontakt z Kościołem łacińskim. W tym samym roku rozpoczęło się na Rusi rozbiecie dzielnicowe. 2. W latach 1237–1240 Mongołowie podbili Ruś. 3. W XIV w. Kazimierz Wielki przyłączył Ruś Czerwoną (Halicką) do Polski, a Kijów i Smoleńsk znalazły się w granicach Wielkiego Księstwa Litewskiego. 4. W XIV w. na Rusi wytworzyły się dwa ważne ośrodki polityczne: Nowogród Wielki i Moskwa na Rusi Zaleskiej. 5. W 1480 r. wielki książę moskiewski Iwan III Srogi przestał płacić trybut Tatarom. 6. Po zdobyciu Konstantynopola przez Turków Cerkiew moskiewska stała się najważniejsza w Kościele prawosławnym. Duchowieństwo moskiewskie zaczęło głosić teorię trzeciego Rzymu. **Zadanie 9. (0–6):** A – księżęcego, B – wojewoda, C – panowie grodowi, D – patrymonialnemu, E – decentralizacji, F – rozbiecia dzielnicowego. **Zadanie 10. (0–4):** 2, 4, 6, 7. **Zadanie 11. (0–13): I. (0–10):** G – A, B, C, D, E, H; P – G; S – C, D, F; **II. (0–3):** np. 1 – chłopci płacili podatki na rzecz rycerzy, 2 – sołtysi mogli być usuwani ze wsi przez rycerzy, 3 – chłopci nie mogli swobodnie opuszczać wsi. **Zadanie 12. (0–11): I. (0–8):** 1 – B, H; 2 – A, E, F; 3 – C, D, G; **II. (0–3):** X – Krewie, Y – wileńsko-radomska, Z – Horodle.

Test IV. – Człowiek i wojna

Propozycja semestralnego rozkładu materiału. Część I. – lekcja 20 (30)

Zadanie 1. (0–7)

Ułóż wydarzenia w porządku chronologicznym. W wolne pola tabeli wpisz odpowiednie cyfry.

	bitwa na Lechowym Polu
	bitwa pod Poitiers
	panowanie Karola Wielkiego
	powstanie państw germańskich w Europie Zachodniej
	rozbiecie Państwa Wielkomorawskiego przez Węgrów
	zdobycie Anglii przez Normanów
	wkroczenie Arabów na Półwysep Iberyjski

Zadanie 2. (0–12)

Wskaż najbardziej charakterystyczne dla poszczególnych okresów średniowiecza przyczyny prowadzenia wojen w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej.

- A. odpięcie obcych najazdów
 B. próby rozwiązania problemów związanych z kryzysem ekonomicznym
 C. walka z herezykami
 D. walki między królestwami (państwami) o terytoria
 E. wojny krzyżowe

- F. wojny prywatne
 G. wojny w celu narzucenia chrześcijaństwa poganom
 H. wyprawy łupieżcze

	A	B	C	D	E	F	G	H
1. wczesne średniowiecze								
2. rozkwit średniowiecza								
3. schyłek średniowiecza								

Zadanie 3. (0–8)

Bitwie przyporządkuj jej skutki.

1. Chojnice	6. Lechowe Pole
2. Grunwald	7. Legnica
3. Hastings	8. Poitiers
4. Kosowe Pole	
5. Las Navas de Tolosa	

- A. koniec przewagi militarnej Krzyżaków nad Polską i Litwą
 B. kres łupieżczych najazdów Węgrów i utworzenie przez nich państwa
 C. opanowanie przez Turków terytoriów na Bałkanach, okrażenie Konstantynopola
 D. początek dynastii normańskiej, silna władza królewska w Anglii
 E. powstrzymanie ekspansji muzułmanów w Europie
 F. przełomowy sukces chrześcijan w czasie rekonkwisty
 G. ważny etap w zdobywaniu praw samorządowych przez miasta północnych Włoch
 H. wykazanie wyższości najemnych wojsk zakonnich nad feudalnym rycerstwem polskim
 I. zniszczenie i złupienie ziem polskich przez Mongołów, osłabienie śląskiej linii Piastów, pogłębienie rozbitcia dzielnicowego

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									

Zadanie 4. (0–2)

Przeczytaj fragment opracowania Andrzeja Nadolskiego poświęconego historii wojskowości:

Rycerz w okrywającym całą głowę hełmie garnczkowym, zaopatrzonym w wąskie szpary wzrokowe, miał silnie ograniczone pole widzenia. Nie wiedział, co dzieje się za nim i obok niego. (...) Przemiana lekkiej włóczni w ciężką kopię spowodowała walkę dwóch jeźdźców do potężnego zderzenia dwóch sił pędzących jedna wprost naprzeciw drugiej, niezdolnych do szybkiego zwrotu czy uniku. (...) Przywdziewanie zbroi, coraz bardziej skomplikowane wobec jej stałego rozwoju, zamiana podróżnego konia na bojowego rumaka, przejęcie z rąk giermka tarczy i kopii zabierało sporo czasu, a przecież bez dokonania tych wszystkich czynności rycerz nie był w pełni zdolny do walki.

(Cyt. za: M. Tymowski, *Człowiek i historia. Część 2. Czasy średniowiecza*, Warszawa 2002, s. 154.)

Na podstawie przytoczonego tekstu podaj dwie reguły zachowania rycerskiego, które uniemożliwiały w walce wykorzystanie słabych stron przeciwnika.

-
-

Zadanie 5. (0–5)

Wskaż, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe.

- Do VIII w. wszyscy wojownicy tworzący drużynę królewską walczyli konno, a pozostali wojownicy pieszo.
- Wojownik, który otrzymał od władcy beneficjum (lenno), zobowiązany był do służby zbrojnej z własnym wyposażeniem i koniem.
- W bitwie pod Crécy, stoczonej w 1346 r. między Francuzami i Anglikami, o zwycięstwie Anglików zadecydowało użycie przez ich piechotę łuków.
- Groźną bronią piechoty zaciężnej była kusza.
- W XV w. armie rycerskie odnosiły sukcesy w walce z wojskami najemnymi, np. w bitwie pod Murten w 1476 r.

Zdanie	prawdziwe	fałszywe
1		
2		
3		
4		
5		

Zadanie 6. (0–2)

Wyjaśnij, używając dwóch argumentów, dlaczego w okresie decentralizacji feudalnej liczba zamków rycerskich szybko rosła, natomiast w okresie odbudowy autorytetu władzy królewskiej znacząco zmalała. Swoją wypowiedź zamknij najwyżej w pięciu zdaniach. Zadbaj o jej poprawność stylistyczną.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–4)

Przyporządkuj utwory ich tematyce.

1. opowieść o królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu
2. *Pieśń o Cydzie*
3. *Pieśń o Nibelungach*
4. *Pieśń o Rolandzie*

- A. czasy rekonkwisty
- B. dzielny wasal Karola Wielkiego
- C. rycerze angielscy
- D. czasy wojny stuletniej
- E. rycerze germańscy

	A	B	C	D	E
1					
2					
3					
4					

Zadanie 8. (0–5)

Podaj wyjaśnienie terminu „pokój boży”. W wyjaśnieniu powinny zostać zawarte następujące informacje:

- 1) co oznacza to sformułowanie – prawo, ideę itd.,
- 2) kiedy się pojawiło,
- 3) kto był jego twórcą,
- 4) czego dotyczyło,
- 5) w jaki sposób je realizowano.

W wypowiedzi użyj nie więcej niż pięciu zdań.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–5)

Wojny przyporządkuj odpowiedniej kategorii.

Kategoria wojny
1. wojna niesprawiedliwa
2. wojna sprawiedliwa

Wojna
A. przeciw poganom
B. prywatna
C. z chrześcijanami
D. z heretykami
E. z muzułmanami

	A	B	C	D	E
1					
2					

Zadanie 10. (0–5)

Podaj informacje brakujące w zdaniach. Odpowiedzi wpisz w odpowiednie pola tabeli.

Na soborze w Konstancji profesor Akademii Krakowskiej [A] ogłosił traktat o władzy cesarza i papieża nad poganami. W traktacie tym twierdził, że nawracanie pogan siłą jest [B]. Spór o metodę nawracania pogan wybuchł między [C] a [D] i dotyczył kwestii nawrócenia [E].

A	
B	
C	
D	
E	

Zadanie 11. (0–3)

Terminowi przyporządkuj jego objaśnienie.

1. donżon	A. drewniano-ziemna budowla obronna
2. gród	B. wieża obronna
3. zamek	C. punkt obronny z murowanymi i drewniano-ziemnymi obwarowaniami
	D. punkt obronny z wieżą i dziedzińcem otoczony wałami, murami i fosami

	A	B	C	D
1				
2				
3				

Zadanie 12. (0–7)

Postaci władcy Polski przyporządkuj działania.

1. Bolesław Chrobry	A. dowództwo w bitwie pod Legnicą
2. Bolesław Krzywousty	B. podział armii rycerskiej według ziem
3. Bolesław Śmiały	C. sprowadzenie Krzyżaków do Polski
4. Henryk Pobożny	D. walki z Cesarstwem
5. Kazimierz Wielki	E. wojny o Pomorze Zachodnie
	F. wyprawa (-y) na Kijów

	A	B	C	D	E	F
1						
2						
3						
4						
5						

Zadanie 13. (0–5)

Ułóż wydarzenia w porządku chronologicznym. W wolne pola tabeli wpisz odpowiednie cyfry.

	pokój toruński kończący wojnę trzynastoletnią
	pokój w Kaliszu
	tw. wielka wojna z zakonem
	unia Królestwa Polskiego z Wielkim Księstwem Litewskim
	zajęcie Gdańska przez Krzyżaków

Test IV. – Klucz (maksymalnie 70 pkt.)

Zadanie 1. (0–7): 6, 3, 4, 1, 5, 7, 2. **Zadanie 2. (0–12):** 1 – A, D, G, H; 2 – C, D, E, F, G; 3 – A, B, D. **Zadanie 3. (0–8):** 1 – H, 2 – A, 3 – D, 4 – C, 5 – F, 6 – B, 7 – I, 8 – E. **Zadanie 4. (0–2):** 1 – zakaz atakowania rycerza z boku i z tyłu lub nakaz walki „twarzą w twarz”, 2 – zasada, że walczyć można tylko z w pełni przygotowanym rycerzem lub zakaz atakowania rycerzy bez uprzedzenia. **Zadanie 5. (0–5):** 1 – fałszywe, 2 – prawdziwe, 3 – prawdziwe, 4 – prawdziwe, 5 – fałszywe. **Zadanie 6. (0–2):** [argumenty] 1 – zamek gwarantował rycerzom niezależność, ponieważ był trudny do zdobycia, 2 – monarcha nakazywał burzenie zamków, ponieważ umożliwiały one wasalom stawiane skutecznego oporu. **Zadanie 7. (0–4):** 1 – C, 2 – A, 3 – E, 4 – B. **Zadanie 8. (0–5):** 1 – ideę, hasło, 2 – w drugiej połowie X w., 3 – mnisi z opactwa w Cluny, 4 – zachowania rycerzy, wojen prywatnych, 5 – biskupi odbierali od rycerzy swojej diecezji przysięgę, że rycerze nie będą krzywdzić duchownych, starszych, bezprawnie rabować itd. **Zadanie 9. (0–5):** 1 – B, C; 2 – A, D, E. **Zadanie 10. (0–5):** A – Paweł Włodkowic, B – grzechem, C – Polską (Krzyżakami), D – Krzyżakami (Polską), E – Litwy (Wielkiego Księstwa Litewskiego). **Zadanie 11. (0–3):** 1 – B, 2 – A, 3 – D. **Zadanie 12. (0–7):** 1 – D, F; 2 – D, E; 3 – F; 4 – A; 5 – B. **Zadanie 13. (0–5):** 5, 2, 4, 3, 1.

Test V. – Człowiek i Bóg*Propozycja semestralnego rozkładu materiału. Część I. – lekcja 30 (43)***Zadanie 1. (0–4)**

Przyporządkuj terminowi jego wyjaśnienie.

1. konklawe	A. jedyny ośrodek zwierzchni w Kościele wschodnim
2. patriarchat	B. spis zasad, zgodnie z którymi powinna żyć wspólnota
3. reguła	C. wielki okręg kościelny
4. sobór	D. zgromadzenie kardynałów wybierające papieża
	E. zjazd duchowieństwa

	A	B	C	D	E
1					
2					
3					
4					

Zadanie 2. (0–6)

Uporządkuj wydarzenia chronologicznie.

	utworzenie Państwa Kościelnego
	misja Cyryla i Metodego w Państwie Wielkomorawskim
	przyjęcie chrztu przez Franków
	schizma wschodnia
	chrystianizacja Anglii
	przyjęcie chrztu przez Polskę

Zadanie 3. (0–4)**I. (0–3)**

Wskaż punkty zawierające informacje, które odnoszą się do tego samego zagadnienia.

- A. Benedykt z Nursji B. papież Grzegorz I Wielki
 C. Pepin Krótki D. 529 r. E. 754 r. F. 867 r.
 G. Akwizgran H. Konstantynopol I. Monte Cassino

A	B	C	D	E	F	G	H	I

II. (0–1)

Napisz jednym zdaniem, jakiego zagadnienia dotyczą wskazane informacje.

.....

Zadanie 4. (0–3)

Wskaż nazwy oznaczające heretyków.

- A. albigensi B. arianie C. bazylianie D. husyci E. ikonokłaści

A	B	C	D	E

Zadanie 5. (0–2)

Wskaż nazwy zakonów żebraczych.

- A. bazylianie B. benedyktyni C. cystersi
 D. dominikanie E. franciszkanie F. joannici

A	B	C	D	E	F

Zadanie 6. (0–6)

Uporządkuj wydarzenia chronologicznie.

	konkordat w Wormacji
	krucjata przeciw katarom
	przeniesienie dworu papieży do Awinionu
	ruch odnowy Kościoła zapoczątkowany przez opactwo w Cluny
	schizma zachodnia
	sobór w Konstancji

Zadanie 7. (0–6)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Odpowiedzi wpisz w odpowiednie miejsca tabeli.

1. W średniowieczu nowo ochrzczone państwa i ludy włączane były do wspólnoty określonej jako [A].
2. W średniowieczu chrześcijanie utrzymywali stałe kontakty z wyznawcami dwóch innych religii monoteistycznych: [B] i [C].
3. Wyodrębnione dzielnice miejskie, w których osiedlali się Żydzi, nazywano [D].
4. Ruch głoszący wyższość władzy soboru nad papieżem nazywany jest [E]. Ruch ten narodził się na początku [F] wieku.

A	
B	
C	
D	
E	
F	

Zadanie 8. (0–5)

Wskaż świętych, którzy byli misjonarzami.

- A. św. Bernard z Clairvaux B. św. Bonifacy
 C. św. Bruno z Kwerfurtu D. św. Cyryl
 E. św. Dominik Guzman F. św. Franciszek z Asyżu
 G. św. Metody H. św. Wojciech

A	B	C	D	E	F	G	H

Zadanie 9. (0–1)

Wskaż, która z form religijności narodziła się w środowisku mieszczańskim.

- A. *devotio moderna* B. kult świętych i relikwii
 C. mistycyzm D. pielgrzymki

A	B	C	D

Zadanie 10. (0–4)

Wskaż, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe.

1. Arcybiskupstwo w Gnieźnie zostało powołane przez cesarza Ottona II, gdy królem Polski był Bolesław Chrobry.
2. Polska organizacja kościelna została zniszczona w czasie buntu pogańskiego, który wybuchł po śmierci Mieszka II.
3. Bolesław Śmiały odbudował polską organizację kościelną dzięki poparciu papieża Grzegorza VII i cesarza Henryka IV.
4. Sieć polskich biskupstw podlegających metropolii gnieźnieńskiej uformowała się w pełni na początku XII w.

Zdanie	prawdziwe	fałszywe
1		
2		
3		
4		

Zadanie 11. (0–12)

Wskaż, w których miejscowościach istniały klasztory benedyktynów, a w których klasztory cystersów.

- A. Jędrzejów w Małopolsce G. Łekno w Wielkopolsce
 B. Kołbacz na Pomorzu Gdańskim H. Mogilno na Kujawach
 C. Koprzywnica w Małopolsce I. Oliwa na Pomorzu Gdańskim
 D. Lubiąż na Śląsku J. Sulejów w Małopolsce
 E. Lubiń w Wielkopolsce K. Tyniec pod Krakowem
 F. Łąd w Wielkopolsce L. Wąchock w Małopolsce

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1. klasztory benedyktynów												
2. klasztory cystersów												

Zadanie 12. (0–8)

Przyporządkuj świętych dynastiom i państwom, których byli patronami. W odpowiednie miejsca tabeli wpisz litery i cyfry.

Dynastia:

A. Arpadów **B.** Kapetyngów **C.** Piastów **D.** Przemyslidów

Państwo:

I. Czechy **II.** Francja **III.** Polska **IV.** Węgry

	Dynastia (wpisz odpowiednią literę)	Państwo (wpisz odpowiednią cyfrę rzymską)
1. Ludwik IX Święty		
2. Stefan I Wielki Święty		
3. Wacław I Święty		

Uzupełnij w poniższym zdaniu brakujące informacje. Odpowiedzi wpisz w odpowiednie miejsca tabeli.

Patronami państwa polskiego byli św. [X]
i św. [Y].

X	
Y	

Zadanie 13. (0–7)

Grupie etnicznej zamieszkującej ziemię Polski i Wielkiego Księstwa Litewskiego w XV w. przyporządkuj wyznanie.

- A.** chrześcijanie obrządku katolickiego
- B.** chrześcijanie mający własny Kościół
- C.** muzułmanie
- D.** prawosławni
- E.** wyznawcy judaizmu

	A	B	C	D	E
1. Niemcy					
2. Litwini					
3. Ormianie					
4. Polacy					
5. Rusini					
6. Tatarzy					
7. Żydzi					

Zadanie 14. (0–2)

Wymień dwa przejawy kultu maryjnego, który rozwinął się w Polsce średniowiecznej.

1.
2.

Zadanie 15. (0–6)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Odpowiedzi wpisz w odpowiednie miejsca tabeli.

W XV w. na ziemiach Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego istniały trzy metropolie. Jedną prawosławną w [A] i dwie katolickie. Jedną z metropolii katolickich było istniejące od 1000 r. arcybiskupstwo w [B]. Drugą, leżące na Rusi Czerwonej, arcybiskupstwo we [C] przeniesione do tego miasta w 1412 r. z [D]. Na soborze w Konstancji arcybiskup [E] otrzymał tytuł [F]. Oznaczało to uznanie jego pierwszeństwa w polskim Kościele.

A	
B	
C	
D	
E	
F	

Test V. Klucz (maksymalnie 76 pkt.)

Zadanie 1. (0–4): 1 – D, 2 – C, 3 – B, 4 – E. **Zadanie 2. (0–6):** 3, 4, 1, 6, 2, 5. **Zadanie 3. (0–4):** I. (0–3): A, D, I; II. (0–1): np. *Informacje dotyczą utworzenia zakonu benedyktynów.* **Zadanie 4. (0–3):** A, B, D. **Zadanie 5. (0–2):** D, E. **Zadanie 6. (0–6):** 2, 3, 4, 1, 5, 6. **Zadanie 7. (0–6):** A – *christianitas*, B – *judajzmu (islamu)*, C – *islamu (judajzmu)*, D – *gettami*, E – *koncyliaryzmem*, F – XV. **Zadanie 8. (0–5):** B, C, D, G, H. **Zadanie 9. (0–1):** A. **Zadanie 10. (0–4):** 1 – fałszywe, 2 – prawdziwe, 3 – fałszywe, 4 – prawdziwe. **Zadanie 11. (0–12):** 1 – E, H, K; 2 – A, B, C, D, F, G, I, J, L. **Zadanie 12. (0–8):** 1 – B, II; 2 – A, IV; 3 – D, I; X – *Wojciech*, Y – *Stanisław* [imiona mogą być podane w odwrotnej kolejności]. **Zadanie 13. (0–7):** 1 – A, 2 – A, 3 – B, 4 – A, 5 – D, 6 – C, 7 – E. **Zadanie 14. (0–2):** 1 – *pieśń „Bogurodzica”*, 2. *kult Matki Boskiej Częstochowskiej.* **Zadanie 15. (0–6):** A – *Kijowie*, B – *Gnieźnie*, C – *Lwowie*, D – *Halicza*, E – *gnieźnieński*, F – *prymasa*.

Test VI. – Człowiek i kultura

Propozycja semestralnego rozkładu materiału. Część I. – lekcja 30 (43)

Zadanie 1. (0–3)

I. (0–1)

Przeczytaj uważnie poniższe zdanie:

Jakże da się utrzymać tożsamość czci oddawanej Chrystusowi i jego obrazowi, gdy Chrystus istnieje z natury, a obraz dzięki [ludzkiemu] ustanowieniu? (...)

(Cyt. za M. Tymowski, *Człowiek i historia. Część 2. Czasy średniowiecza*, WSiP, Warszawa 2002, s. 220.)

Autorem zdania mógł być:

A. przeciwnik ikonoklazmu,

B. zwolennik ikonoklazmu.

A	
B	

II. (0–2)

Uzasadnij swoją odpowiedź, używając dwóch argumentów.

1.
2.

Zadanie 2. (0–4)

Przyporządkuj terminom ich wyjaśnienia.

A. kaplica chrzcielna

B. nawa główna

C. nawa poprzeczna

D. wydłużony chór

E. okno podzielone kolumnką na dwie części

	A	B	C	D	E
1. baptysterium					
2. biforium					
3. prezbiterium					
4. transept					

Zadanie 3. (0–1)

Przeczytaj uważnie zamieszczony poniżej opis.

Bóg Ojciec, Jezus Chrystus, Matka Boska, święci przedstawiani w ujęciu frontalnym, w sposób uroczysty, w bezruchu lub wykonujący dostojny gest błogostawieństwa. Dominujące kolory to purpura, złoto, błękit.

Opis ten charakteryzuje kanon przyjęty w malarstwie:

A. bizantyńskim

B. gotyckim

A	B

Zadanie 4. (0–3)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Odpowiedzi wpisz w odpowiednie miejsca tabeli.

Główną dziedziną sztuki romańskiej i gotyckiej była [A]. W sztuce romańskiej istniały dwa wzorce budownictwa sakralnego – przejęta z Bizancjum świątynia na planie centralnym oraz starożytna [B]. W sztuce gotyckiej pojawił się nowy typ budowli sakralnych – [C].

A	
B	
C	

Zadanie 5. (0–7)

Nazwy nurtów w sztuce przyporządkuj okresom, w których się rozwijały.

- A. sztuka gotycka
B. sztuka karolińska
C. sztuka ottońska
D. sztuka romańska

	A	B	C	D
1. VIII, X i XI w.				
2. XI–XIII w.				
3. ok. połowa XII – XVI w.				

Dwa spośród wymienionych wyżej nurtów można określić za pomocą jednej nazwy. W wolne pola tabeli wpisz litery oznaczające te nurty oraz podaj wspólną dla nich nazwę.

I. Nurty podane powyżej	II. Nazwa, którą możemy odnieść do obu nurtów

Zadanie 6. (0–18)

Przyporządkuj stylowi romańskiemu i gotyckiemu podane niżej cechy i elementy architektoniczne oraz typy budowli.

A. ciężar sklepień i całej konstrukcji na murach	F. grube mury	L. nawiązywanie do antyku
B. ciężar sklepień na filarach	G. hale targowe	Ł. obwarowania
C. ciężar sklepień na przyporach	H. łuk ostry	M. płaskie stropy
D. bramy miejskie	I. łuki pełne lub półkoliste	N. ratusze
E. budowle sakralne	J. małe otwory okienne	O. stosowanie modułu
	K. mosty	P. wielkie otwory okienne

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
1. sztuka romańska																
2. sztuka gotycka																

Zadanie 7. (0–5)

Wyjaśnij pojęcie „pieta”. W wyjaśnieniu powinny znaleźć się następujące informacje:

- 1) jaka to forma plastyczna,
- 2) w którym z nurtów sztuki średniowiecznej występowała,
- 3) jaka była jej tematyka,
- 4) jakie uczucia miała budzić u odbiorcy.

Informacje możesz zamieścić w dowolnej kolejności. Zwróć uwagę na formę wypowiedzi – używaj pełnych zdań.

Pieta

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–2)

Wskaż granice geograficzne oddziaływania sztuki romańskiej (R) i gotyckiej (G).

	Granica zachodnia	Sztuka romańska (R)/ sztuka gotycka (G)	Granica wschodnia
1.	linia rzeki Tag		linia rzeki Wisły
2.	cały Półwysep Iberyjski		ziemie Wielkiego Księstwa Litewskiego

Zadanie 9. (0–2)

Podaj po jednym synonimie dla terminów „uniwersalny” i „partykularny”.

	Synonim
1. uniwersalny	
2. partykularny	

Zadanie 10. (0–13)

Wymienione niżej zjawiska występujące w Europie łacińskiej przyporządkuj grupie zjawisk uniwersalnych (1) i partykularnych (2).

- A. ceglany gotyk środkowoeuropejski
- B. długotrwałość stylu gotyckiego w Anglii
- C. kamienny gotyk francuski
- D. podział przedmiotów nauczanych w szkołach na *trivium* i *quadrivium*
- E. powstawanie uniwersytetów, zasady ich organizacji, program
- F. późny rozwój gotyku we Włoszech
- G. religia chrześcijańska
- H. rozwój prawa jako dziedziny wiedzy
- I. styl gotycki w sztuce
- J. styl romański w sztuce
- K. wykorzystanie łaciny w liturgii, nauce i piśmiennictwie
- L. wykształcenie się kultur stanowych
- M. zasada, że na założenie uniwersytetu musi wyrazić zgodę papież lub cesarz

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1. zjawiska uniwersalne													
2. zjawiska partykularne													

Zadanie 11. (0–16)

Przyporządkuj wymienione języki odpowiedniej grupie.

- A. język angielski
- B. język czeski
- C. język flamandzki
- D. język francuski
- E. język hiszpański
- F. język holenderski
- G. język litewski
- H. język łotewski
- I. język niemiecki
- J. język polski
- K. język portugalski
- L. język pruski
- M. język rosyjski
- N. język rumuński
- O. język włoski
- P. języki skandynawskie

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
1. języki bałtyckie																
2. języki germańskie																
3. języki romańskie																
4. języki słowiańskie																

Zadanie 12. (0–4)

Wskaż, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe.

- Głagolica, a następnie cyrylica były wykorzystywane w piśmiennictwie krajów słowiańskich, które przyjęły chrzest z Bizancjum.
- Okres obrazoburstwa trwał w Europie łacińskiej od VIII do połowy IX w.
- „Biblia dla ubogich (duchem)” była książką zawierającą ilustracje scen biblijnych przeznaczoną dla ludzi, którzy nie umieli czytać.
- W okresie rozkwitu średniowiecza umiejętność pisania posiadali nie tylko duchowni, ale także pewna część mieszczaństwa.

Zdanie	prawdziwe	fałszywe
1		
2		
3		
4		
5		

Zadanie 13. (0–1)

W puste miejsce tabeli wpisz brakującą informację.

Osada, w której żyli synowie Czesława, nosiła nazwę [A].

A	
---	--

Zadanie 14. (0–4)

Wymień w porządku chronologicznym imiona czterech autorów polskich kronik, które powstały w okresie średniowiecza.

A	
B	
C	
D	

Test VI. – Klucz (maksymalnie 83 pkt.)

Zadanie 1. (0–3): I. (0–1): B; **II. (0–2):** np. 1 – autor wątpi, czy oddawanie czci Chrystusowi i jego wizerunkowi jest tym samym, 2 – jego wątpliwości biorą się stąd, że wizerunek Chrystusa jest dziełem człowieka. **Zadanie 2. (0–4):** 1 – A, 2 – E, 3 – D, 4 – C. **Zadanie 3. (0–1):** A. **Zadanie 4. (0–3):** A – architektura, B – bazylika, C – hala. **Zadanie 5. (0–7):** 1 – B, C, 2 – D, 3 – A; I – B, C, II – sztuka przedromańska. **Zadanie 6. (0–18):** 1 – A, E, F, I, J, L, M, O; 2 – B, C, D, E, G, H, K, Ł, N, P. **Zadanie 7. (0–5)** [po punkcie za każdą informację i punkt za poprawność formy]: informacje, które muszą znaleźć się w wyjaśnieniu: 1 – obraz i rzeźba, 2 – sztuka gotycka, 3 – cierpiąca Matka Boska z Chrystusem zdjętym z krzyża na kolanach, 4 – uczucia miłości i współczucia. **Zadanie 8. (0–2):** 1 – R, 2 – G. **Zadanie 9. (0–2):** 1 – np. ogólny lub ogólnoeuropejski, lub powszechny, 2 – np. lokalny lub regionalny. **Zadanie 10. (0–13):** 1 – D, E, G, H, I, J, K, L, M; 2 – A, B, C, F. **Zadanie 11. (0–16):** 1 – G, H, L; 2 – A, C, F, I, P; 3 – D, E, K, N, O; 4 – B, J, M. **Zadanie 12. (0–4):** 1 – prawdziwe, 2 – fałszywe, 3 – fałszywe, 4 – prawdziwe. **Zadanie 13. (0–1):** A – Czesławice. **Zadanie 14. (0–4):** A – Gall Anonim, B – Wincenty zwany Kadłubkiem, C – Janko z Czarnkowa, D – Jan Długosz.

Test VII. – Kręgi cywilizacyjne

Propozycja semestralnego rozkładu materiału. Część I. – lekcja 0 lub 32 (47)

Zadanie 1. (0–6)

Informacjom na temat etapów kształtowania się zasięgu przestrzennego Europy chrześcijańskiej przyporządkuj okresy. Zwróć uwagę, że niektórym informacjom należy przyporządkować więcej niż jeden okres.

- A. włączanie obszarów zasiedlonych przez ludy bałtyckie
- B. włączanie terytoriów dawnego Cesarstwa Zachodu
- C. włączanie terytoriów zamieszkałych przez ludy słowiańskie
- D. włączanie terytorium zamieszkanego przez Węgrów
- E. włączanie terytoriów zamieszkałych przez germańskich Saksów i Skandynawów
- F. włączanie terytoriów na wschód od Renu zamieszkałych przez Germanów

- 1. V–VIII w.
- 2. IX–XI w.
- 3. XIII–XIV w.

	A	B	C	D	E	F
1						
2						
3						

Zadanie 2. (0–5)

Wskaż, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe.

- 1. Rozwój parlamentaryzmu w krajach Europy łacińskiej był możliwy dzięki ukształtowaniu się jednej władzy uniwersalnej.
- 2. W krajach Europy łacińskiej nastąpiło pełne ujednoczenie kultu religijnego.
- 3. W średniowieczu w Europie łacińskiej uformowały się suwerenne państwa.
- 4. Wartości chrześcijańskie były postrzegane przez ludzi żyjących w Europie łacińskiej jako czynnik przenikający wszystkie sfery życia jednostki i społeczeństwa.
- 5. W krajach Europy łacińskiej swoboda działania władz państwowych ograniczona była prawem.

Zdanie	prawdziwe	fałszywe
1		
2		
3		
4		
5		

Zadanie 3. (0–1)

Wskaż szereg z nazwami krain, które znajdowały się pod władzą Arabów.

- A. Półwysep Iberyjski, południe Francji, Mezopotamia, Persja
- B. Półwysep Iberyjski, Anglia, Syria, Palestyna
- C. Półwysep Iberyjski, Maghreb, Egipt, Syria
- D. Półwysep Iberyjski, Maghreb, Egipt, Wenecja

A	B	C	D

Zadanie 4. (0–12)

I. (0–5)

Zaznacz informacje, które powinny znaleźć się w biogramie Mahometa.

- A. był prorokiem
- B. w roku 622 uciekł z Mekki do Medyny
- C. przyjął tytuł kalifa
- D. dokonał podboju Syrii i Palestyny
- E. był twórcą religii monoteistycznej
- F. spisał swe nauki w świętej księdze islamu Koranie
- H. sformułował pięć zasad i obowiązków muzułmanina
- I. jego zwierzchność uznawała większa część plemion zamieszkujących Półwysep Arabski

A	B	C	D	E	F	G	H	I

II. (0–7)

Wykorzystując wszystkie prawidłowe informacje spośród podanych wyżej oraz odwołując się do własnej wiedzy, napisz biogram Mahometa. Użyj terminów „islam” i „Koran”. Wypowiedź powinna liczyć najwyżej pięć zdań.

Biogram:

Mahomet (po arabsku Muhammad) żył w latach 570–632,

Zadanie 5. (0–1)

Wskaż szereg, w którym umieszczono wydarzenia ułożone chronologicznie.

- A. spisanie Koranu, zajęcie przez Arabów Półwyspu Iberyjskiego, objęcie władzy przez dynastię Abbasydów, sporządzenie ostatecznej wersji Sunny
 B. spisanie Koranu, sporządzenie ostatecznej wersji Sunny, objęcie władzy przez dynastię Abbasydów, objęcie władzy przez dynastię Omajjadów
 C. spisanie Koranu, objęcie władzy przez dynastię Abbasydów, sporządzenie ostatecznej wersji Sunny, zajęcie przez Arabów Półwyspu Iberyjskiego
 D. spisanie Koranu, sporządzenie ostatecznej wersji Sunny, zajęcie przez Arabów Półwyspu Iberyjskiego.

A	B	C	D

Zadanie 6. (0–5)

Przyporządkuj pojęciom ich charakterystykę (jednemu z nich odpowiada ją dwie charakterystyki).

- A. emir 1. dostojnik zarządzający częścią państwa
 B. imam 2. nauczyciel i osoba obsługująca meczet
 C. kalif 3. przywódca wiernych
 D. muezin 4. zwierzchnik rządu
 E. wezyr

	1	2	3	4
A				
B				
C				
D				
E				

Zadanie 7. (0–14)

Połącz informacje (postacie, nazwy, daty) dotyczące tego samego zagadnienia. Nazwij to zagadnienie.

- A. 711 B. 732 C. 1212
 D. Awicenna E. Awerroes F. Karol Młot
 G. Dom Mądrości H. meczet Al-Azhar w Kairze I. Las Navas de Tolosa
 J. Poitiers K. *charadż* L. *Kanon medycyny*

I. [nazwa zagadnienia]	II. [nazwa zagadnienia]

Zadanie 8. (0–8)

Przyporządkuj terminy i nazwy cywilizacjom, z którymi są związane.

- A. hinduizm
 B. islam
 C. pismo piktograficzne
 D. suahili
 E. system konfucjański
 F. Wielki Mur
 G. Wielkie Zimbabwe

	A	B	C	D	E	F	G
1. cywilizacje afrykańskie							
2. cywilizacja chińska							
3. cywilizacja indyjska							
4. indiańskie cywilizacje Ameryki							

Test VII. – Klucz (maksymalnie 52 pkt.)

Zadanie 1. (0–6): 1 – B, F, 2 – C, D, E, 3 – A. **Zadanie 2. (0–5):** 1 – fałszywe, 2 – fałszywe, 3 – prawdziwe, 4 – prawdziwe, 5 – prawdziwe. **Zadanie 3. (0–1):** C. **Zadanie 4. (0–12): I. (0–5):** A, B, E, H, I; **II. (0–7)** [po punkcie za poprawne użycie każdej informacji i po punkcie za poprawne

użycie terminów „islam”, „Koran”]: np. **Mahomet** (po arabsku Muhammad) żył w latach 570–632, był prorokiem i twórcą religii monoteistycznej – islamu. W roku 622 uciekł z Mekki do Medyny. Rok ten jest uważany za początek ery muzułmańskiej. Za życia Mahometa jego władzę uznało większość plemion zamieszkujących Półwysep Arabski. Nauki Mahometa zostały spisane w świętej księdze islamu – Koranie. **Zadanie 5. (0–1):** A. **Zadanie 6. (0–5):** A – 1, B – 2, C – 3, D – 2, E – 4. **Zadanie 7. (0–14)** [po punkcie za przyporządkowanie informacji i po punkcie za sformułowanie nazwy zagadnienia; uczeń może podać zagadnienia w dowolnej kolejności.]: I [nazwa zagadnienia]: np. *Ekspansja Arabów, Ekspansja Arabów w Europie, Podboje Arabów*; II [nazwa zagadnienia]: np. *Nauka arabska, Nauka i szkolnictwo w cywilizacji islamu*. I – A, B, C, F, I, J, K; II – D, E, G, H, L. **Zadanie 8. (0–8):** 1 – B, D, G; 2 – E, F; 3 – A, B; 4 – C.